

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ОСНОВНИТЕ
ПОКАЗАТЕЛИ ПО КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА
МЕСЕЦ ДЕКЕМВРИ 2022 г.**

I. Основни показатели по консолидираната фискална програма¹ за 2022 година

Приходите, помощите и даренията, отчетени по консолидираната фискална програма (КФП) за 2022 г., са в размер на **64 765,4 млн. лв., вкл. 3 181,0 млн. лв. приходи с еднократен извънреден характер²**, които не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. С оглед съпоставимост на данните спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2022 г., влиянието на посочените еднократни приходи, респективно разходи, следва да бъде елиминирано. На съпоставима база с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. приходите, помощите и даренията по КФП за 2022 г. са в размер на **61 584,3 млн. лв., което представлява превишение на разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. с 3,2 на сто.**

Данъчно-осигурителните приходи, отчетени по КФП са в размер на **46 794,6 млн. лв.**, което е с 1,5 на сто или 672,0 млн. лв. над заложеното в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г., в т.ч. 352,9 млн. лв. превишение на разчета при постъпленията от социални и здравноосигурителни вноски, 221,7 млн. лв. по-високи данъчни приходи по държавния бюджет (от които 72 млн. лв. авансова солидарна вноски³ от „Лукойл България“) и 101,3 млн. лв. над разчета имуществени данъци, основно по общинските бюджети. В частта на данъчните приходи по държавния бюджет преизпълнение има при корпоративните данъци, ДДФЛ и митата, а приходите от ДДС и акцизи са по-ниски от планираните за годината. При приходите от ДДС данните показват, че съпоставено с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. постъпленията за годината са с 688,7 млн. лв. по-ниски от планираните. Параметрите по изпълнението при този данък са близки до предложените разчети от Министерството на финансите в първоначалния проект на ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. от юни, които в следствие при обсъждането и гласуването на законопроекта в Народното събрание бяха допълнително увеличени със 760,0 млн. лв. в окончателно гласуваните текстове. По отношение на приходите от акцизи следва да се отбележи, че през 2022 г. Народното събрание не прие предложените от Министерството на финансите промени за въвеждане на акцизен календар за тютюневите изделия през 2022 г., като същевременно не беше извършено съответното намаление на прогнозния размер на постъпленията от акцизи с ефекта от мярката в размер на 100 млн. лв., включени в ЗДБРБ за 2022 година, колкото приблизително е неизпълнението на разчета за годината. Мярката ще влезе в сила от 01.03.2023 година.

Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 9 926,4 млн. лв., което представлява 109,7 % спрямо разчета за 2022 г. Приходите от **косвени данъци** са в размер на 21 541,5 млн. лв., което представлява 96,7 % от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени и др. данъци) са в размер на 1 580,0 млн. лв. (вкл. авансово постъпили 72,0 млн. лв. от временна солидарна вноски от „Лукойл България“), което представлява 112,7 % спрямо годишния разчет. Приходите от **социални и здравноосигурителни вноски** са в размер на 13 746,7 млн. лв. или 102,6 % от разчета за 2022 година.

Неданъчните приходи са в размер на **11 976,9 млн. лв.** (вкл. 3 181,0 млн. лв. еднократни извънредни приходи). На съпоставима база, при елиминиране на въздействието на еднократни извънредни приходи, неданъчните приходи по КФП за 2022 г. са в размер на **8 795,9 млн. лв., което представлява преизпълнение на годишния разчет с 19,8 на сто (1 452,6 млн. лв.)**. Неданъчните приходи се формират основно от приходи от държавни,

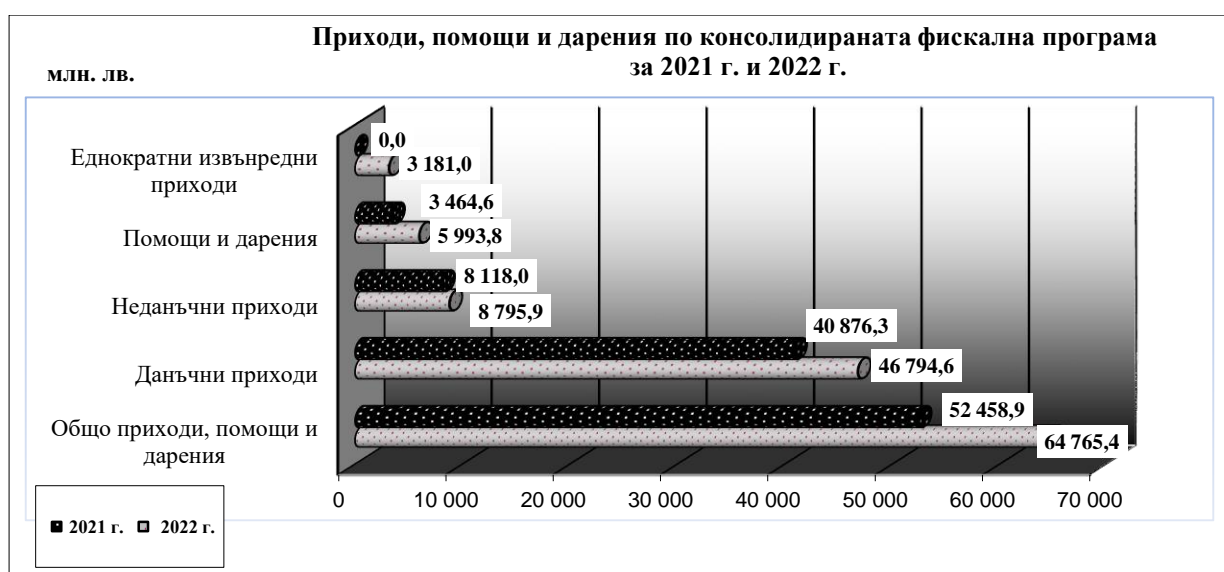
¹ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, ССА, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации. Данните са на база месечните отчети на ПРБ.

² По бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ постъпват неданъчни приходи, респективно се извършват разходи, в изпълнение на §24 и §23 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗДБРБ за 2022 г., които са с еднократен извънреден характер и не са заложили в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. За периода юли-декември постъпилите приходи от целеви вноски са в размер на 3 181,0 млн. лв.

³ Временна солидарна вноски от свръхпечалбите на предприятията извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването в размер на 33 на сто върху основата за определяне на временната солидарна вноски.

общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, вкл. вноски от приходи от държавни и общински предприятия, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други. В частта на неданъчните приходи най-значително преизпълнение на разчетите има при отчисленията от АЕЦ „Козлодуй“ за двата т. нар. „ядрени“ фонда – Фонд „Радиоактивни отпадъци“ и Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения“. Отчисленията за двата фонда са с 511,6 млн. лв. по-високи от планираните, което се дължи на високите цени на електроенергията на свободния пазар. Подобна е и ситуацията с приходите от продажба на квоти за парникови газове, които са със 163,3 млн. лв. над заложените в годишния разчет и отново са свързани с волатилните условия на свободния пазар на електричество.

Приходите от **помощи и дарения** за 2022 г. са в размер на **5 993,8 млн. лева**. Постъпленията са по-ниски от разчетените със ЗДБРБ за 2022 г. със 198,9 млн. лв., което се дължи на по-ниското усвояване на разходите по сметките за средства от ЕС, респективно по-ниския размер на възстановените средства от ЕК.

Разходите, отчетени по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2022 г., са в размер на **66 112,6 млн. лв.**, вкл. **3 181,0 млн. лв. разходи с еднократен извънреден характер**, които не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. На съпоставима база с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. разходите по КФП са в размер на **62 931,6 млн. лв.**, което представлява **95,5 %** от разчета към ЗДБРБ за 2022 г.

Разходите по КФП са по-ниски от планираните, като най-съществено забавяне при усвояването има при разходите по сметките за средства от ЕС. Основна причина за това е ниското усвояване на разходите по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и някои оперативни програми от програмния период 2021-2027 г., като по-ниски от планираните са и разходите и предоставените трансфери по държавния бюджет. По-ниско от планираното е и усвояването на капиталовите разходи по държавния бюджет. Забавянето при изпълнението на проектите и програмите измества голяма част от планираните за 2022 г. разходи в 2023 г. и следващите години, което от една страна подобрява касовото салдо за 2022 г., но от друга води до натиск върху бюджета за 2023 година.

Нелихвените разходи за 2022 г. са в размер на 63 755,7 млн. лв., което представлява 101,0 % спрямо годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* (намалени с разходите с еднократен извънреден характер) са в размер на 54 830,4 млн. лева. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 696,7 млн. лева. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 47,6 млн. лева. *Лихвените плащания* са в размер на 651,9 млн. лв. (98,1 % от планираните за 2022 година).

Отчетените разходи по основните разходни групи за 2021 г. и 2022 г. са представени на следната графика:

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 31.12.2022 г. от централния бюджет, възлиза на **1 705,0 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (**Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053** на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768** на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; **Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804** на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770** на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нередицирваните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769** на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма за 2022 г. е **отрицателно** в размер на **1 347,3 млн. лв.** (0,8 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 5 087,2 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 3 739,9 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв** към 31.12.2022 г. е 13,4 млрд. лв., в т.ч. 12,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,3 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

II. Изпълнение на държавния бюджет⁴ за 2022 г.

Изпълнението на основните показатели по държавния бюджет, на база месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет е, както следва:

Таблица⁵ №1

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗДБРБ 2022 г. ⁶	Отчет 2022 г.	Изпълнение спрямо закон 2022 г.
Приходи, помощи и дарения	34 112,5	34 947,8	102,4%
-Данъчни приходи	31 460,1	31 681,8	100,7%
Корпоративни данъци	4 020,0	4 592,6	114,2%
ДДФЛ	5 015,0	5 321,0	106,1%
ДДС	16 020,0	15 331,3	95,7%
Акцизи	5 820,0	5 706,9	98,1%
Данък в/у застрахователните премии	55,1	52,2	94,7%
Мита и митнически такси	380,0	451,2	118,7%
Други данъци	150,0	154,7	103,1%
Временна солидарна вноска		72,0	
-Неданъчни приходи	2 652,4	3 260,5	122,9%
-Помощи и дарения	0,0	5,5	
Разходи, трансфери и вноска в бюджета на ЕС	41 736,2	40 609,1	97,3%
- <i>Нелихвени разходи</i>	20 460,2	17 841,2	87,2%
Текущи	17 265,1	15 395,3	89,2%
Предоставени тек. и капит. трансфери за чужбина	19,1	23,8	124,8%
Капиталови	3 176,1	2 422,1	76,3%
- <i>Лихви</i>	629,8	611,6	97,1%
По външни заеми	487,0	485,0	99,6%
По вътрешни заеми	142,8	126,7	88,7%
- <i>Резерв за непредвидени и неотложни разходи</i> ⁷	81,4		
- <i>Трансфери за др. бюджети – нето</i>	18 724,9	20 451,2	109,2%
- <i>Вноска в бюджета на ЕС</i>	1 839,9	1 705,0	92,7%
Бюджетен баланс	-7 623,6	-5 661,2	

➤ Приходи по държавния бюджет

Общият размер на приходите, помощите и даренията по държавния бюджет за 2022 г. е **34 947,8 млн. лв.**

• Данъчни приходи

Размерът на данъчните постъпления по държавния бюджет за 2022 г. е **31 681,8 млн. лв.**, което представлява 100,7 % изпълнение на годишните разчети или с 221,7 млн. лв. повече спрямо планираното със ЗДБРБ за 2022 г. Съпоставено с 2021 г. постъпленията в групата нарастват с 4 345,3 млн. лева (15,9 %). Преизпълнение има главно при корпоративните данъци, ДДФЛ и митата, а приходите от ДДС и акцизи са по-ниски от планираните за годината. При приходите от ДДС данните показват, че съпоставено с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. постъпленията за годината са с 688,7 млн. лв. по ниски от планираните. Параметрите по изпълнението при този данък са близки до предложените разчети от Министерството на финансите в първоначалния проект на ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. от юни, които в следствие при обсъждането и гласуването на законопроекта в Народното събрание бяха допълнително увеличени със 760,0 млн. лв. в окончателно гласуваните текстове. По отношение на приходите от акцизи следва да се отбележи, че през 2022 г. Народното събрание не прие предложените от Министерството на финансите промени за въвеждане на акцизен календар за тютюневите изделия през 2022 г. като същевременно не беше извършено съответното

⁴ Държавният бюджет включва централен бюджет, бюджетите на НС, съдебната власт, министерствата и ведомствата.

⁵ Поради извършено закръгляне в млн. лв., някои сумарни позиции в таблицата и в текста не се изчерпват от съставните им числа.

⁶ Разчети към ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 18 от 04.03.2022 г., изм. и доп. ДВ., бр. 52 от 05.07.2022 г.).

⁷ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се посочват само данните по разчет. Разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

намаление на прогнозния размер на постъпленията от акцизи с ефекта от мярката в размер на 100 млн. лв., включени в ЗДБРБ за 2022 година, колкото приблизително е неизпълнението на разчета за годината. Мярката ще влезе в сила от 01.03.2023 година.

✓ Преки данъци

Приходите в групата на **преките данъци** са в размер на **9 913,6 млн. лв.** или 109,7 % спрямо планираните за годината, като съпоставени с предходната година постъпленията нарастват с 1 667,9 млн. лв. (повишението се дължи основно на значително по-високите приходи от корпоративни данъци).

Приходите от **корпоративни данъци** за 2022 г. са в размер на 4 592,6 млн. лв. или 114,2 % спрямо годишния план. Сравнени с данните за предходната година постъпленията нарастват с 1 186,2 млн. лв. (34,8 %). Ръстът в изпълнението на приходите от корпоративни данъци за 2022 г. е следствие главно на по-високите с 1 160,4 млн. лв. (37,2 %) приходи от корпоративен данък от нефинансови предприятия спрямо 2021 година. Фактори оказващи влияние върху по-високите приходи от корпоративен данък са, както по-високият от заложеният в макрорамката ръст на относимите макроикономически показатели за периода, така и предприетите мерки за подобряване събираемостта на приходите от страна на приходната администрация. Приетите законодателни антикризисни мерки, с цел смекчаване на икономическите последици за бизнеса от високите цени на енергоносителите доведоха до свръхкомпенсиране на определени сектори на икономиката и съответно допринасят за подобрене на финансовите им резултати. Достигнатият ръст на приходите от корпоративни данъци през 2022 г. надхвърля отчетения през 2021 г. и е най-висок за последните десет години както в стойностно изражение, така и в процент спрямо предходния период. В тази група данъци са и приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица, които са в размер на 94,1 млн. лв., като нарастват с 18,2 млн. лв. (23,9 %) спрямо 2021 година.

Приходите от **данъци върху доходите на физически лица** са в размер на **5 321,0 млн. лв.** или 106,1 % спрямо заложените в разчета за годината. Тези приходи са с 481,7 млн. лв. по-високи (10,0 %) спрямо същия период на предходната година.

Върху размера на данъчните постъпления от ДДФЛ основно влияние имат развитието на пазара на труда и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на приходите от ДДФЛ влияние оказват и предприетите мерки за намаляване на недеklarирания труд, мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди и информационните кампании провеждани от НАП.

По трудови правоотношения приходите от данъка за 2022 г. са 4 360,7 млн. лв., 105,8 % спрямо годишните разчети. Тези приходи са с 408,1 млн. лв. (10,3 %) повече в сравнение със същия период на предходната година.

Влияние върху приходите от трудови правоотношения имат следните законодателни изменения в сила от 01.04.2022 г.:

- увеличение на минималната работна заплата за страната с 9,2 %, от 650 лв. на 710 лева;
- увеличението на максималният месечен осигурителен доход от 3 000 лв. на 3 400 лв.;
- увеличението на минималните осигурителни прагове въз основа на повишението на МРЗ;
- увеличението на заплатите на учителския персонал.

Влияние има и увеличението на разходите за персонал в някои от бюджетните системи, одобрени с актуализацията на бюджета (обн., ДВ, бр. 52 от 05.07.2022 г.).

Влияние върху размера на приходите от трудови правоотношения от началото на годината оказва ползването на облекченията за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ чрез подаване на декларация по образец при работодателя. Приетото през 2022 г. допълнително увеличение на размера на данъчното облекчение за деца (от 4 500 лв. на 6 000 лв. годишно) и на данъчното облекчение на деца с увреждания (от 9 000 лв. на 12 000 лв. годишно), както и въвеждане на възможност за авансово ползване (тримесечно) за 2022 г. на двете данъчни облекчения има допълнително влияние в посока намаление на приходите от ДДФЛ за 2022 година. Следва да се отбележи, че размерът на авансово използваните данъчни облекчения за деца в увеличен размер, за доходите придобити през 2022 година, е по-нисък от очаквания размер.

По-високият ръст на приходите от трудови правоотношения за периода се дължи и на увеличение на разходите за персонал в частните предприятия в отговор на високия ръст на инфлацията.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори и др.) приходите от данъка за 2022 г. са в размер на 459,7 млн. лв., което е 120,8 % спрямо годишния разчет. За отчетния период са постъпили с 51,8 млн. лв. (12,7 %) повече приходи спрямо предходната година. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДФЛ (дължим данък за довносяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Положително влияние върху по-високото изпълнение на тази група данъчни приходи оказват постигнатите по-добри финансови резултати от ЕТ и упражняващите свободни професии през отчетния период. От друга страна, ползването на данъчните облекчения за деца и за деца с увреждания в увеличен размер при подаването на годишната данъчна декларация за 2021 г., намаляват тези приходи.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица по чл. 37 и 38 от ЗДФЛ и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на физически лица - постъпленията от тези данъци са в размер на 499,1 млн. лв., 97,6 % от годишния разчет. За отчетния период са постъпили с 24,6 млн. лв. повече (5,2 %) спрямо 2021 година. Влияние за по-високото изпълнение на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има и предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП през 2021 г. за проверка на касови наличности. Кампанията е насочена приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.) и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, вкл. от наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми.

Постъпленията от *окончателния данък върху доходите от лихви по банкови сметки на местните физически лица* са в размер на 1,5 млн. лв., което е 91,9 % от годишния разчет. Съгласно приетите изменения в Закона за данъците върху доходите на физическите лица облагането с данък на лихвите по банкови сметки се отменя, считано от 01.04.2022 година. Основната причина за това е продължаващото намаляване на лихвите по влоговете в банките и клоновете на банки през последните години, в резултат на което намаляха значително и приходите от този данък. От друга страна, администрирането на данъка създава административна тежест за банковите институции, задължени да го удържат и внасят, както и за физическите лица, когато са задължени сами да внесат данъка, която тежест е непропорционална на ефекта от този данък за бюджета.

✓ **Косвени данъци**

Приходите от **косвени данъци** за 2022 г. са в размер на **21 541,5 млн. лв.** или 96,7 % от годишния разчет.

Приходите от ДДС са в размер на **15 331,3 млн. лв.**, което представлява 95,7 % от планираните със ЗДБРБ за 2022 година. Съпоставени с 2021 г., приходите от ДДС се увеличават с 2 352,8 млн. лв. (18,1 %), в резултат на постепенното възстановяване на

потреблението, ръста в цените на стоките, ръста на вноса и предприетите мерки от приходните агенции за подобряване на митническия и данъчен контрол.

Нетният размер на приходите от *ДДС от внос* за 2022 г. е 7 233,8 млн. лв., като нараства с 2 684,2 млн. лв. (59,0 %) в сравнение с 2021 г. Това е исторически най-високият ръст, отчетен след влизането на България в Европейския съюз. Регистрираното повишение е резултат от възстановяването на бизнес активността, нарастването на цените на основни суровини, повишението на количествата на стоките, внасяни от трети страни, повишаването на събираемостта, подобрения митнически контрол и надзор, прецизирането на контрола върху елементите за облагане, като тарифно класиране, държава на произход, митническа стойност, както и акцент на контрола върху приходоопределящи икономически оператори и стоките с най-голям фискален ефект. Влияние върху динамиката на приходите от ДДС при внос през отчетния период оказват и средните борсови цени (в долари) на суровините, които формират основна част от вноса от трети страни. Влияние върху постъпленията от ДДС от внос оказва и възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим през 2022 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 1 672,5 млн. лева, което е с 400,3 млн. лв. повече спрямо 2021 г. като се регистрира ръст от 31,5 %. С най-значителен дял според размера на неначисления ДДС при внос през 2022 г. се открояват руди, шлаки и пепели – 934,5 млн. лв. (увеличение със 155,3 млн. лв., 19,9 %), мед и изделия от мед – 253,0 млн. лв. (увеличение с 66,3 млн. лв., 35,5 %) и чугун, желязо и стомана – 204,4 млн. лв. (увеличение с 62,2 млн. лв., 43,7 %). Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), към края на 2022 г. се наблюдава повишение при всички групи, като най-голямо е увеличението при групата „Храни и напитки“ (134,7 %). Запазва се тенденцията за ръст на цените на стоките внесени от трети страни, като е отчетено годишно повишение с 31,7 % спрямо 2021 година.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната (нето)* за 2022 г. възлизат на 8 097,6 млн. лв. или спад от 3,9 % спрямо предходната година. Основната причина за забавянето при този данък е значителният ръст на възстановения ДДС, вкл. и поради ръста на износа. Невъзстановеният данъчен кредит към 31.12.2022 г. е в размер на 104,5 млн. лева.

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **5 706,9 млн. лв.**, което е 98,1 % от планираните със ЗДБРБ за 2022 г. Основна причина за неизпълнението на плана при акцизите е отлагането на предвиденото за 2022 г. увеличение на акцизните ставки на тютюневите изделия, което ще влезе в сила от 01.03.2023 година. Съпоставени с предходната година приходите от акцизи нарастват номинално с 47,1 млн. лв. (0,8 %).

Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“ през 2022 г., на Министерство на земеделието е преведена сума в размер на **100 млн. лв.**, равна на сумата от 2021 година.

Нетните постъпления от акциз са от следните основни стокови групи: тютюн и тютюневи изделия (51,4 % от общите постъпления на акциз); горива (42,3 %); алкохол и алкохолни напитки, вкл. бира (5,6 %) и други акцизни стоки (0,7 %). Постъпленията от акциз за 2022 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *акцизите от тютюн и тютюневи изделия възлизат на 2 931,0 млн. лева;*
- *акцизите от горива са в размер на 2 414,2 млн. лева;*
- *акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира) възлизат на 320,1 млн. лева;*
- *приходите от други акцизни стоки възлизат на 41,6 млн. лева.*

Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на **52,2 млн. лв.**, при планирани за годината 55,1 млн. лева.

Постъпленията от мита възлизат на **451,2 млн. лв.** или 118,7 % спрямо планираните със ЗДБРБ за 2022 г., като заемат 1,4 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. В сравнение с предходната година събраните мита са със 161,5 млн. лв. (55,7 %) повече.

Основните фактори, които оказват влияние на приходите от *мита и митнически такси* са следните:

- динамика в цените на енергийни и неенергийни суровини;
- реален растеж на световната и европейска икономика;
- подобряване на ефективността на митническия контрол, чрез извършване на проверки, изготвяне на указания, усъвършенстване на информационните системи за анализ на риска;
- синхронизиране на законодателството, процедурите и инструментите за митнически контрол на ЕС, с цел правилното определяне и събиране на публичните вземания от компетентността на митническата администрация.

По-високи постъпления от мита за 2022 г. се отчитат при следните групи стоки: „Торове“ – събрани са повече с 24,1 млн. лв. (183,8 %); „Чугун, желязо и стомана“ – събрани са с 17,6 млн. лв. (63,7 %) повече спрямо 2021 г.; „Алуминий и изделия от алуминий“ - увеличение в размер на 13,7 млн. лв. (88,9 %) спрямо постъпленията за 2021 г.; „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности ” - увеличение в размер на 9,4 млн. лв. (32,4 %) спрямо постъпленията за 2021 г.; „Пластмаси и пластмасови изделия“ – приходите нарастват с 9,0 млн. лв. (32,1 %) спрямо тези за 2021 г. В зависимост от произхода на внасяните стоки през 2022 г., най-голям е дялът на приходите от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 221,9 млн. лева, което представлява 49,4 % от всички мита. За отчетния период приходите от мита за стоки, внесени от Китай, бележат ръст от 66,6 % спрямо 2021 година. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Русия – 51,9 млн. лева, 11,6 % дял и ръст от 75,8 %. Следват приходите от мита за стоки, внесени от Турция (30,2 млн. лева приходи, 6,7 % относителен дял и ръст от 128,7 %), САЩ (12,4 млн. лева приходи, 2,8 % относителен дял и ръст от 12,2 %) и Индия (11,2 млн. лева, 2,5 % дял и ръст от 15,1 %).

✓ Други данъци

Постъпленията от други данъци по държавния бюджет за 2022 г. са в размер на 226,7 млн. лв. (вкл. 72,0 млн. лв. авансова вноска от „Лукойл България“) или 151,1 % спрямо планираните със ЗДБРБ за 2022 година. При елиминиране на авансовата вноска (която не е разчетена в бюджета за 2022 г.) приходите в групата са в размер на 154,7 млн. лв., което представлява 103,1 % спрямо планираните в ЗДБРБ за 2022 г.

• Неданъчни приходи

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет за 2022 г. са в размер на **3 260,5 млн. лв.** и се формират основно от приходи от държавни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии и други. Следва да се има предвид, че през 2022 г. отчисленията от АЕЦ „Козлодуй“ за двата фонда – Фонд „Радиоактивни отпадъци“ и Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения“ значително надвишават разчета за годината и са с 511,6 млн. лв. по-високи от планираните. Това се дължи основно на високите цени на електроенергията на свободния пазар.

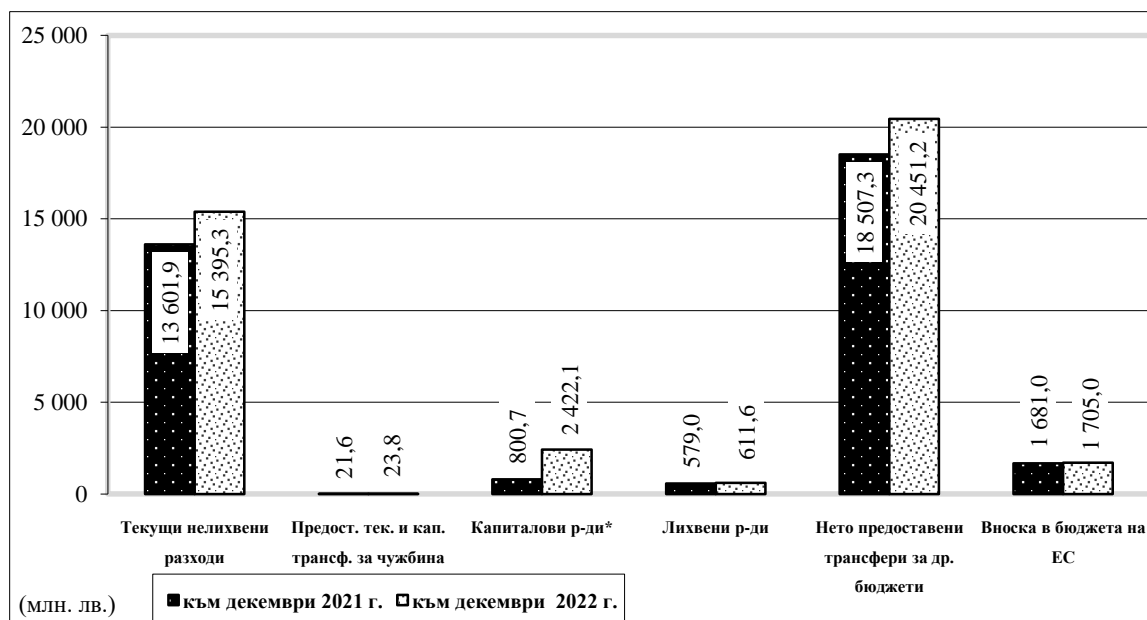
• Помощи и дарения

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет за 2022 г. са в размер на **5,5 млн. лева.**

➤ Разходи по държавния бюджет

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2022 г. е **40 609,1 млн. лв.** или 97,3 % от предвидените със ЗДБРБ за 2022 година.

Разходи, трансфери за други бюджети и вноска в бюджета на ЕС за 2021 г. и 2022 г.

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

• Нелихвени разходи

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2022 г. са в размер на **17 841,2 млн. лв.** Съпоставени с данните за 2021 г., нелихвените разходи нарастват с **3 417,0 млн. лв. (23,7 %)**.

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 7 378,9 млн. лв. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 3 799,2 млн. лв. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 586,4 млн. лв. и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 23,8 млн. лв. Разходите за субсидии са в размер на 2 557,8 млн. лв., като включват: разходи за субсидии по бюджета на Министерство на енергетиката в размер на 499,0 млн. лв. (в т.ч. 49,0 млн. лв. за финансиране от Фонд „Радиоактивни отпадъци“ и Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения“ на извършваните от ДП „Радиоактивни отпадъци“ дейности и 450,0 млн. лв. за покриване високите цени на енергията по приети от МС програми); изплатени през месец септември от Държавен фонд „Земеделие“ (Постановление № 247 на Министерския съвет от 17.08.2022 г.) средства в общ размер на 340,4 млн. лв. за осигуряване на ликвидност на земеделските стопани по Временната рамка във връзка с военните действия в Украйна и за подкрепа на свиневъдите и птицевъдите за хуманно отношение към животните, както и за осигуряване на подкрепа на земеделските стопани по национални мерки за компенсации на повишените цени на енергоносители, фуражи, препарати за растителна защита, горива и торове, за сметка на предвидените разходи по чл.1, ал.5 от ЗДБРБ за 2022 г.; 196,2 млн. лв. са за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД; 280,4 млн. лв. за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (в т.ч. 1,6 млн. лв. за предотвратяване на последици от стихийни бедствия –

ПМС № 154, ПМС № 188, ПМС № 387 от 2022 г.) и 89,8 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД (в т.ч. 65,9 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга и 23,8 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания). За 2022 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 883,2 млн. лв., от които 731,0 млн. лв. държавна помощ; 70,1 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 73,9 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 7,0 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 2 422,1 млн. лева. Капиталовите разходи по държавния бюджет за 2021 г. са в размер на 800,7 млн. лв. като следва да се има предвид, че през 2021 г. в капиталовите разходи е отразена извършена трансакция по възстановяване на средства по държавния бюджет от сметката за чужди средства на МРРБ в размер на 490 млн. лв., която по същество представлява възстановен разход и се отразява в намаление на разходите на касова основа.

- **Разходи за лихви**

Лихвените плащания по държавния бюджет към 31.12.2022 г. са в общ размер на **611,6 млн. лв.** или 97,1 % от предвидените в годишните разчети.

Разходите за **лихви по външни заеми** са в размер на **485,0 млн. лв.**, в т.ч. 464,6 млн. лв. по централния бюджет. Разходите за лихви по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на 20,4 млн. лв. От тях 18,7 млн. лв. са лихвите по заемите, управлявани от министерства и ведомства и 1,7 млн. лв. по заемите с краен бенефициент - търговско дружество.

През отчетния период не са използвани средства за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет за 2022 г. са в размер на **126,7 млн. лв.** и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

➤ **Нетният размер на трансферите по държавния бюджет за 2022 г. е 20 451,2 млн. лв.**, в т.ч.:

- бюджетните взаимоотношения с общините включват нето трансфери и временни безлихвени заеми в размер на 7 776,8 млн. лв., от които субсидии от централния бюджет в размер на 6 114,0 млн. лв., други целеви трансфери от централния бюджет в размер на 568,1 млн. лв., нетни трансфери от/за други бюджети в размер на 1 111,1 млн. лв. и възстановени трансфери от предходни години в централния бюджет – 16,4 млн. лева;
- на социалноосигурителните фондове (нето) – 10 489,4 млн. лв., което представлява 96,3 % от годишния разчет;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, ССА, БНТ, БНР и БТА) – 1 206,2 млн. лв., 130,8 % спрямо годишния разчет. Високият процент на нарастване на средствата се дължи основно на получени допълнителни трансфери за сметка на предвидените разходи по чл. 1, ал. 5. от ЗДБРБ за 2022 г. за изпълнение на политики в областите „Наука“ и „Образование“.

➤ Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 31.12.2022 г. от централния бюджет, възлиза на **1 705,0 млн. лева**.

➤ **Бюджетното салдо по държавния бюджет към 31.12.2022 г. е отрицателно** в размер на **5 661,2 млн. лева**.

➤ **Финансиране на бюджета чрез операции по дълга**

Към 31.12.2022 г. е отчетено положително нетно външно финансиране по централния бюджет в размер на 2 676,4 млн. лева.

Постъпленията по централния бюджет възлизат на 5 235,9 млн. лв. , в т.ч.:

✓ емисии на облигации, деноминирани в евро, на МКП на 23.09.2022 г. възлизат на **4 336,2 млн. лв.** като са емитирани еврооблигации в общ размер на 2 250,0 млн. евро номинална стойност, разпределени в два транша: първият транш е със срочност 7 г., обем от 1 500 млн. евро и лихвен купон от 4,125 %; вторият транш е със срочност 12 г., обем от 750 млн. евро и лихвен купон в размер на 4,625 %. Среднопретеглената доходност за целия реализиран обем облигации на МКП възлиза на 4,502 %;

✓ усвоени средства на 14.12.2022 г. в размер на **899,7 млн. лв.** (460,0 млн. евро) по сключено Допълнение на Споразумението за заем между Европейския съюз като заемодател и Република България като заемополучател, подписано през 2020 г. за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) вследствие на COVID-19 (15-годишен транш).

Извършените погашения от централен бюджет възлизат на 2 559,5 млн. лв., в т.ч. на 28 март са изплатени 2 416,6 млн. лв. в полза на държателите на седемгодишни еврооблигации на Република България, които са част от емитираните през март 2015 г. на международните капиталови пазари три транша облигации по средносрочната програма за емитиране на дълг на външните пазари; 142,8 млн. лв. са погашенията към международни финансови институции (68,9 млн. лв. към Международната банка за възстановяване и развитие, 64,2 млн. лв. към Европейска инвестиционна банка и 9,8 млн. лв. към Банка за развитие на Съвета на Европа).

По **държавните инвестиционни заеми**, управлявани от министерства и ведомства, през отчетния период няма *усвоени* средства.

Изплатените погашения по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на 113,5 млн. лв. По заемите с краен бенефициент търговско дружество извършените погашения са в размер на 14,3 млн. лева.

Не са използвани средства, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Операции с **държавни ценни книжа** по централния бюджет (**позиция във вътрешното финансиране**): Към 31 декември 2022 г. е отчетено положително нетно вътрешно финансиране на държавния бюджет с ДЦК в размер на 2 206,4 млн. лв. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар е 2 510,2 млн. лв. или са емитирани ДЦК с обща номинална стойност 2 633,25 млн. лв., разпределени в четири емисии, както следва:

✓ **3,5-годишни ДЦК** (емисията е пусната в обращение през ноември 2021 г., деноминирана е в лева, с падеж 17.05.2025 г.) с общ пласиран обем от 1 300,0 млн. лв. като през март и април по 500 млн. лв. и през май 300 млн. лв.;

✓ **7,5-годишни облигации** (пуснати в обращение през ноември 2021 г., деноминирани са в лева, с падеж 24.05.2029 г.) в размер на 500,0 млн. лв. през месец март;

✓ **10,5-годишни облигации** (пуснати в обращение през януари 2016 г., деноминирани са в лева, с падеж 27.07.2026 г.) с общ пласиран обем от 502,75 млн. лв. като през септември възлизат на 200,0 млн. лв. и през октомври 302,75 млн. лв.;

✓ **5,5-годишни облигации** (пуснати в обращение през септември 2022 г., деноминирани са в лева, с падеж 28.03.2028 г.) общо в размер на 330,50 млн. лв., в т.ч. 149,95 млн. лв. през септември и 180,55 млн. лв. през октомври.

През месец декември няма проведени аукциони на ДЦК, респективно постъпления от емисии на ДЦК.

Среднопретеглената доходност за целия реализиран обем от 2 633,3 млн. лв. номинална стойност възлиза на 2,0208 %, при среден коефициент на покритие на одобрените аукциони от 1,38.

Отчетените погашения към края на декември 2022 г. са в размер на 303,9 млн. лв., в т.ч. през юли Министерството на финансите погаси емисия 10,5-годишни ДЦК от 2012 г. в обем от 305 млн. лв. номинална стойност, като през декември няма извършени погашения.

III. Социалноосигурителни фондове

Постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2022 г. са в размер на **13 917,4 млн. лв.** или 102,6 % спрямо годишните разчети. Постъпленията от осигурителни вноски са в размер на 13 746,7 млн. лв., в т.ч. от социалноосигурителни вноски – 9 940,5 млн. лв. и от здравноосигурителни вноски – 3 806,2 млн. лева.

Извършените **разходи** по бюджетите на социалноосигурителните фондове за 2022 г. са в размер на **24 411,3 млн. лв.**, което представлява 99,9 % от разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 18 006,0 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 5 807,2 млн. лева.

IV. Общини

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** по бюджетите на общините за 2022 г. са в размер на **3 124,0 млн. лв.** или 113,4 % спрямо годишния разчет към ЗДБРБ за 2022 г. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 1 366,0 млн. лв. или 107,7 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2022 г., а неданъчните приходи и помощите възлизат на 1 757,9 млн. лв., което е 118,3 % спрямо годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи в общо постъпленията е 55,5 %. Това са основно приходи от общински такси, приходи и доходи от собственост, постъпления от продажба на нефинансови активи и глоби, санкции и наказателни лихви.

Извършените **разходи** по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети са в размер на **10 331,8 млн. лв.** или 124,3 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 9 033,5 млн. лв. (125,6 % спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 1 262,9 млн. лв. или 115,8 % спрямо разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 35,4 млн. лв. или 102,5 % спрямо разчета за годината.